

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

11 Quanto tempore poßit præscribantur debita, actiones, hypothecæ,
legata, fideicommissa, & maioratus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

foramen obstruat, & tu per 10. annos non utaris tuo iure, perdis ius tuum. Similiter si habes ius ne ille alius atollat, vel propius ædificet, non amittis ius nisi ille contra faciat; & tu post illud factum, 10. annis præfens fileas, requiritur autem ut ille nesciat ius tuum, & bona fide agat. Habentur hæc omnia expressè d. L. Hæc autem iura. 7. de seruit. vrb. prædiorum. Vide Siluest. verbo Præscriptio 1. q. 7. §. Vndecimò. Molinam disp. 70. Couarr. lib. 1. variar. cap. 17.

DUBITATIO X.

Quanto tempore præscribatur ius Patronatus (i. ius præsentandi ad beneficium) & beneficium ipsum.

31 DE hoc Couarr. reg. Possessor. p. 2. §. 10.

Dico Primò, Si constet Ecclesiam olim fuisse liberam, ius Patronatus à laico præscribi nequit. Est communis sententia DD.

Ratio est; quia hoc ius est spirituale. Hæc ratio tamen non videtur firma. cum enim laicus sit capax huius iuris, cur ex possessione à tempore immemorabili non debet præsumi iusto titulo concessum? sed bene probat non præscribi absque titulo, nisi tempore immemorabili: quia præsumptio iuris illi resistit. amplius conuincere non videtur.

Dico Secundò, Ius Patronatus etiam in Ecclesia parochiali, de qua dubium est an olim libera fuerit, potest præscribi à parochianis 40. annis cum titulo; tempore immemorabili, absque titulo: imò etiam annis 40. absque titulo.

Prior pars patet, quia cum titulo colorato vel præsumptio possunt præscribi à laico bona immobilia & iura (ut feudum & emphyteusis) contra Ecclesiam; cur non etiam ius Patronatus, quod est minoris momenti? Nec præsumptio iuris est contra ipsos; cum credibile sit ipsos esse fundatores illius Ecclesie, quando de alio non constat. Altera probatur, quia ex possessione huius iuris per tempus immemorabile, præsumitur iustus titulus in parochianis. Addo, etiam absque titulo posse ipsos spatio 40. annorum hoc ius præscribere; quia neque ius commune, neque male fidei præsumptio illis obstitit, ut colligitur ex Couarr. loco citato. Idem docet Molina disputat. 75. §. Merito tamen.

32 Dico Tertio, Ius nominandi Rectorem aut Prælatum in Ecclesia collegiata vel cathedrali, præscribi non potest à laico contra ipsam Ecclesiam, nisi annis 40. cum titulo, aut tempore immemorabili absque titulo. Ratio est, quia ius commune repugnat. unde est vehemens præsumptio usurpationis & male fidei. Nam iure communi istorum debet fieri electio, quæ pertinet ad Capitulum; nisi Patronus, qui Ecclesiam ædificauit aut dotauit, id sibi cum consensu Episcopi tamquam ex pacto reseruasset, ut patet cap. Messana. 56. de electione. Quia tamen non est incapax talis iuris, (potuit enim competere maioribus eius vel ex pacto in fundatione cum Episcopo inito, vel ex privilegio Pontificis) potest illud præscribere 40. annis cum titulo colorato, (ut si concessum fuisset in-

ualidè ob excommunicationem, vel alia de causa) vel absque titulo tempore immemorabili. Tam diuturna enim possessio huius iuris, & usus absque contradictione frequentatus, tollit præsumptionem male fidei, & inducit titulum præsumptum. vide Concil. Trident. sess. 25. de reform. cap. 9. vbi declaratur quomodo hæc iura sint examinanda & probanda. Hoc modo multi Principes præscriperunt in maioribus beneficiis Ius Patronatus.

Dico Quarto, In Ecclesia non libera, ius Patronatus à laico contra verum Patronum præscribi potest cum titulo colorato decem annis inter præfentes, 20. inter absentes: sine titulo annis 30. Est sententia communis DD. teste Couarr. Patet, quia est eadem ratio quæ bonorum immobilium, & iurium contra priuatum; ut feudi, emphyteusis, quæ simili modo præscriptione acquiritur. Non enim hic agitur contra Ecclesiam, sed contra priuatum.

Dico Quintò, Beneficium Ecclesiasticum cum titulo colorato præscribi potest contra alium, ad quem verè pertinebat, decennio inter præfentes, vicennio inter absentes, sicut alia iura, quæ bonis immobilibus annumerantur. est communis sententia. Sine titulo non potest præscribi, quia non potest nisi institutione Canonica acquiri eius possessio.

Dico Sexto, Qui pacificè aliquod beneficium absque simoniaco ingressu triennium possedit, præscribit contra actionem cuiusvis imperitoris. patet ex regula Cancellariæ 33.

Sed difficultas est, vtrum hæc possessio bona fide cum titulo colorato & absque simonia per triennium continuata, præscribit proprietatem beneficii, ita ut possessior postea non teneatur illud resignare? Couarr. tenet non præscribere: itaque beneficium in foro conscientie esse dimittendum, simul atque constiterit collationem non fuisse validam.

Verum Nauarr. l. 3. consil. 40. & 41. de præbendis, post Couarr. & alios, tenet contrarium, cum glossa antiqua in regulas Cancell. & Rebuffo, qui affirmat ita iudicari in Parlamento Gallie. Estque rationi valdè consentaneum. cum enim Pontifex post triennium nemini amplius concedat actionem ad illud beneficium, videtur possessorem reddere etiam securum in conscientia, si bona fide cum titulo possedit: tamquam qui triennali vtiuptione fecerit suum; in qua sententia etiam est Emanuel Sà, & alij quidam recentiores.

DUBITATIO XI.

Quanto tempore præscribantur debita, actiones, hypotheca, legata, fideicommissa, & maioratus.

Dico Primò, Debita rerum mobilium & immobilium præscribuntur cum bona fide 30. annis 30. contra creditores: & excluditur actio ad ea petenda. est communis sententia ex L. Sicut in rem. 3. C. de præscript. 30. & 40. annorum, vbi dicitur, nec actiones reales, nec personales ultra 30. annorum spatium prosequendæ. & infra: omnes

omnes huiusmodi actiones 30. annorum inq̄ silentio emori. Idem de omnibus actionibus personalibus vnde cumque ortis, vt familiaræ eriscundæ, communi diuidendo, finium regundorum, pro socio, furti, bonorum vi raptorum, &c. dicitur L. 1. §. Ad hæc. C. de annuali except. Excipitur actio hypothecaria, quæ etsi, quando competit contra extraneum, extinguatur annis 30. tamen quando contra creditorem eiusque heredes, non excluditur nisi annis 40. vt statim dicemus. Huc pertinet etiam actio illa, quam quis habet, cum rem suam vendidit infra dimidium iusti pretij, ad petendum supplementum pretij, vel rescindendum contractum. Similiter cum quid emit ultra dimidium iusti pretij, ad repetendum excessum, excluditur enim 30. annis, vt ex dicta L. 1. sequitur, & docet Gomezius tom.2. cap.2.n.22. de emptione & venditione, ex communi Doctorum sententia.

*Actiones
varia bre-
uiori tem-
pore exc. u-
antur.*

Aduerte tamen Primò, multas actiones breuiori tempore extingui, & præscribi aduersus eos quibus competunt. Etsi enim omnes extinguantur 30. annis, non tamen omnes tantum temporis requirunt. Nam actio, quam habet Respubl. aduersus Quæsores & Administratores, postquam computus sunt subscripti seu expuncti, excluditur ab ipsis quidem annis 20. ab eorum heredibus annis 10. vt expressè habetur L. in omnibus, 7. de diuersis temporalibus præscriptionibus.

Actio redhibitoria ad recuperandum pretium, quando error dedit causam contractui (vt cum quis emit rem vitiosam, quam non emisset si vitium sciuisset) præscribitur contra emptorem sex mensibus, computandis à die quo vitium resciuit. In foro tamen conscientia venditor ob dolum non liberatur. Si bona fide egit, potest vsucapere pretium triennio: vt constat ex dictis Dubit. 7.

Actio quanti minoris, quæ est ad recuperandam partem pretij, quam noluisse dare, si vitium ei perspectum fuisset, excluditur anno. vide L. 1. & sequentes, 7. de adilitio edicto. Si tamen huiusmodi actio vtilis competat Ecclesiæ, aut pio loco, ad eam excludendam requiruntur anni 40. Omnis enim actio, quæ aliàs 10. aliàs 20. aliàs 30. annis excluditur, hæc si loco religioso competat, non excluditur nisi annis 40. vt habetur Authent. Quas actiones. C. de sacrosanct. Eccles. vide supra num. 22.

Item actio personalis nuda & simplex in Hispania extinguitur 10. annis: si autem habet annexum ius summarie executionis, quod sæpè fit, extinguitur 20. annis; ipsum autem ius executionis, decem prioribus. Actio famulorum ad petendam mercedem in iudicio, extinguitur in Hispania triennio, computando à die quo desierunt seruire; in Belgio biennio. Couarr. ad Regul. Possessor. p. 2. §. 11.

Quando locus vnus Episcopatus à fide Catholica defecit, si Episcopus loci monitus ab aliis Episcopis vt eum reducat, per 6. menses neglexerit; potest alius Episcopus eum conari reducere, & si reduxerit, ipsius erit; cap. 15. Placuit vt quicumque. 16. quæst. 4. Si autem non monitus neglexerit, & alius reduxerit, & reductum triennio possederit pacificè, ipsius

erit: & sic ius repetendi competens priori Episcopo, extinguitur triennio, cap. 1. de præscriptione.

Pari modo, si colonus prædium, quod Reipubl. superiorem non recognoscenti in temporalibus vel supremo Principi est tributarium, colere neglexerit, & alius agricola id colere curauerit, biennio illud sibi acquirit, priore excluso. si præmissa monitio fuerit, sex menses solum ad repetendum prior colonus habet. Ita statuitur in fauorem boni publici, L. Locorum, & L. Qui agros. C. de omni agro desert. Vide Couarr. supra.

Actio iniuriarum expirat lapsu vnus anni: L. Si non conuictij. C. de iniurijs; & Panormit. cap. Ea noscitur. num. 4. de sentent. excommunic.

Actio ad accusandum adulterium ad pœnam criminalem, vel ciuilem, post lapsu quinquennij: L. Adulter. C. ad L. Iuliam. de Adult. non tamen extinguitur ad petendum diuortium, c. 8. Admonere. 33. q. 2.

Actio de alijs criminibus accusandis ad pœnam, extinguitur annis 20. L. Querela. C. de falsis. Non tamen extinguitur ius iudicis, quo ex officio potest procedere contra infamatum, vel canonicam purgationem indicere: quod etiam post 40. annos facere potest; vt docet Panormit. cap. Accepimus. 14. num. 1. de purgat. canon.

Actio ad reclamandum contra professionem extinguitur quinquennio, vt colligitur ex Concil. Trident. sess. 25. de Regular. cap. 19. de quo infra cap. 41. Dubit. 7.

Actio quod metus causa, in minore expirat lapsu anni, in maiore, si prima opportunitate eam intentare negligat. Panorm. cap. Si quis autem. 2. n. 4. de Regular. Ex his apparet, quanta in huiusmodi actionibus, vt contra eas præscribitur, sit diuersitas.

Dico Secundò, Si res hypothecata possideatur à debitore vel heredibus eius, non extinguitur actio hypothecaria, quam creditor habet, nisi 40. annis. requiritur autem in debitore bona fides se non debere; & vt tanto tempore post diem solutioni assignatum creditor non exegerit. Si verò possideatur ab eo, qui non est debitor, nec heres eius, (vt si fuit vendita ei qui ignorabat hypothecatam) extinguitur decennio inter presentes, & vicennio inter absentes: habentur hæc L. Cum notissimi. C. de præscriptione 30. annorum, & L. 1. & 2. C. Si aduersus creditorem. Vide Couarr. ad reg. Possess. 3. p. §. 3.

Dico Tertio, Quando bona alicuius ob non solutum vectigal, vel ob similem causam ipso facto sunt commissa, (i. fisco addicta) præscribuntur à reo, & ab heredibus eius contra actionem fisci quinquennio: ita vt si quinque annis à die commissi non petantur, expiret ius fisci. L. 2. C. de vectigalibus & commissis. vbi dicitur, *commissum, quod ante quinquennium factum dicitur, nisi lite res anticipata sit, vindicari non posse.*

Dico Quarto, Quando ob aliud crimen sunt commissa (v.g. ob crimen perduellionis, ob incestas nuptias) reus quamdiu puniri potest, non potest ea præscribere; alij tamen (siue heredes sint, siue non) ad quos ea deueniunt, præscribunt

ea quinquennio contra fiscum; præterquam in casu hæresis.

Prior pars, quod *reus non possit ea præscribere quamdiu potest puniri*, per se patet. quamdiu enim potest puniri, fiscus ius habet ea sibi vindicandi.

Altera probatur ex L. 2. supradicta, quæ generaliter loquitur. Excipio casum *hæresis*; quia bona hæretici, & consequenter bona apostatæ, nunquam possunt præscribi contra actionem fisci, nec ab ipso, nec ab heredibus eius, neque ab aliis ad quos ea deuenierint, nisi ipsi ignorauerint illum hæreticum esse, & 40. annis cum hac ignorantia ea possederint. Colligitur ex cap. 2. de præscript. in 6. De quo vide Couarr. in epitome 4. decret. p. 2. c. 6. §. 8. quia hæc res merè est fori externi. non enim in conscientia tenentur ea tradere, nisi post sententiam cogantur.

Dico Quintò, Legata & fideicommissa non possunt præscribi contra legatarium & fideicommissarium nisi spatio 30. annorum. Colligitur L. vlt. C. Communia de legatis. vbi dicitur, *Nec usucapione, nec longi temporis, (id est, 10. vel 20. annorum) prescriptionem contra legatarium & fideicommissarium procedere*: quod autem 30. anni sufficiant, est communis sententia DD. vt docet Couarr. regula Possessor. 3. p. §. 3. n. 6.

Ratio est, quia defectus tituli, & mala fides eius qui rem transfert, non nocet in præscriptione tricennaria. tantum enim spatium temporis supplet defectum tituli in possessore bonæ fidei.

40 Vtrum autem fideicommissum possit etiam præscribi contra eos, quibus post 30. vel 40. annos erat tradendum, qui fortè nondum nati erant currente tempore præscriptionis, disputat Couarr. & ostendit multis rationibus, probabile esse absolute præscribi; ita vt successioibus non sit vnquam restituendum. Idem dicendum de Maioratu & Primogenio.

Aduerte, hanc tricennariam præscriptionem requiri, si legatum vel fideicommissum, vel Maioratus, qui ad alium peruenire debebat, tibi fuit traditus ab eo, qui alteri tradere debebat: tunc enim ratione malæ fidei, quæ est in auctore, non potes præscribere ante 30. annos, vt infra dicetur. Secus si à tertio habeas, qui bona fide accepit ab illo: tunc enim potes præscribere tempore ordinario: vt notat Couarr. & consentiunt alij Doctores.

Traditum mala fide requirit annos 30. non si bona.

DVBITATIO XII.

Quanto tempore possit præscribi aduersus Principem.

NOTandum est, quinque genera bonorum Principis posse considerari: vt docet Couarr. Reg. Possessor. p. 2. §. 2. num. 7.

41 In primo sunt ea, quæ per sententiam fisco sunt tradita: hæc non possunt præscribi nisi 40. annorum spatio. L. Omnes. 4. C. de præscriptione 30. vel 40. annorum. nec obstat §. Res fisci. Institut. de Usucapionib. vbi dicitur, *Res fisci usucapi non potest*: hoc enim est intelligendum tempore ordinario, quo res priuari potest; vt tribus. 10. 20. annis. Secus autem extraordinario; vt ibidem notat Glossa.

Fiscollata.

Quando autem res nondum fisco est incorporata, sed manet apud reum vel heredes, potest præscribi quinquennio: vt dictum est supra num. 38.

In secundo sunt ea, quæ quis debet Principi *Tributa*. in recognitionem subiectionis suæ & supremæ potestatis ipsius; vt sunt census & tributa: horum exemptionem & immunitatem nemo potest præscribere. Panormit. in cap. Cum nobis. & cap. Ad audientiam, & alij. Secus est de immunitate ab indictionibus & collectis, quæ non in recognitionem supremæ potestatis, sed pro expensis alicuius belli vel simili aliqua publica necessitate soluuntur: hæc enim potest præscribi contra ciuitates annis 40. vt ostendit Couarr. ibidem, num. 8. Idem dicendum aduersus Principem, vt colligitur ex d. L. Omnes. C. de præscript. 30. vel 40. annorum, nisi aliud particulari lege statutum sit, vt ex aliis docet Couarruius supra num. 15.

Simili modo præscribi à subditis nequit immunitas ab obedientia Principis, vel ab ipsius correctione, vel vt ad eum non possit appellari; quia potestas præcipiendi, iudicandi, & castigandi omnino intrinseca est auctoritati Principis respectu subditorum. Potest tamen subditus præscribere exemptionem & libertatem, per quam desinat esse subditus, & non agnoscat illum Superiorem in temporalibus: quod multi Principes antea subditi Imperio Romano fecerunt. ad hoc autem sufficiunt quadraginta anni cum titulo, & sine titulo tempus immemorabile: vt ex iis quæ nunc dicentur, colligi potest. Exemptio tamen à potestate spiritali summi Pontificis nullo modo præscribi potest, sicut nec ipse Pontifex potest aliquem à sua Iurisdictione eximere: quia hæc Iure diuino annexa est Pontificati in omnes Christianos, illis verbis Domini, *Pasce oves meas*, Ioannis 21.

In tertio sunt ea, quæ etsi dignitati Principis non sunt intrinseca; tamen ei proprie conueniunt & reseruantur. vt posse indicere vectigal, instituire Tabelliones, legitimare, & similia. Hæc acquiri possunt præscriptione ab inferiore, spatio 40. annorum cum titulo: sine titulo per tempus cuius initij non extet memoria. Panormit. in C. Cum nobis, de præscript. estque communis opinio, teste Couarr. Ratio cur hæc acquiri possint ab inferiore, est, quia possunt hæc per Principem communicari subdito. Vnde si subditus (v.g. Comes aliquis eiusque maiores) à tempore immemorabili hoc usurpauerit, præsumitur à Principibus concessum.

Quadraginta anni non sufficiunt sine titulo; quia nisi titulum ostendat, (v.g. concessionem alicuius, qui fuerit Princeps vel prociunt abf- Principe habitus) præsumptio est contra eum *que titulo*. quod mala fide usurpauerit: vt patet in simili cap. 1. de Præscriptione in 6. vbi Episcopus sine titulo non potest præscribere decimas alterius diocesis, eò quod præsumptio iuris sit contra illum; cum decimæ Iure communi pertineant ad Ecclesias diocesis. Simili modo cum hæc Iura Principum sint propria, præsumptio malæ fidei est contra subditum. tollitur autem præsumptio illa, vel ostensione tituli colorati, vel possessione temporis immemorabilis. idem dicendum de præscriptione meri & misti imperij;

Principi reseruat.

40. anni non sufficiunt abf- que titulo.